

KGST-tanácskozás Potsdamban

Dr. Sággy Vilmosnak, a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter első helyettesének vezetésével kedden magyar küldöttség utazott az NDK-ba, a KGST élelmiszeripari állandó bizottságának 11., potsdami ülésére. (MTI)

Új országos gyógyintézetek

Az Egészségügyi Miniszter Országos Sebészeti Intézet és térium szabályozta a közvele az Országos Szemészeti Intézet. Az intézetek fekvőbetelek felügyelete és irányítása alá tartozó intézetek hatáskörét, szervezetét és feladatait. Három új országos intézet is megkezdte munkáját, mégpedig az Országos Belgyógyászati Intézet, az (MTI)

Lezuhant a tető

Komoly sérülés nem történt az újszegedi szövőgyárban Megkezdődött a helyreállítás

Tegnap a délelőtti műszak vége felé az újszegedi szövőgyár nagy szövőcsarnokának teteje megrogyott és a Seed-rendszerű fagerendás tetőszerkezet egy darabja, körülbelül háromszor három méter nagyságú vaskeret lezuhant a szövőgépekre. Szerencsére a szövőgépek között dolgozó munkásoknak nem történt komolyabb sérülésük, mindössze két kisebb horzsolás történt.

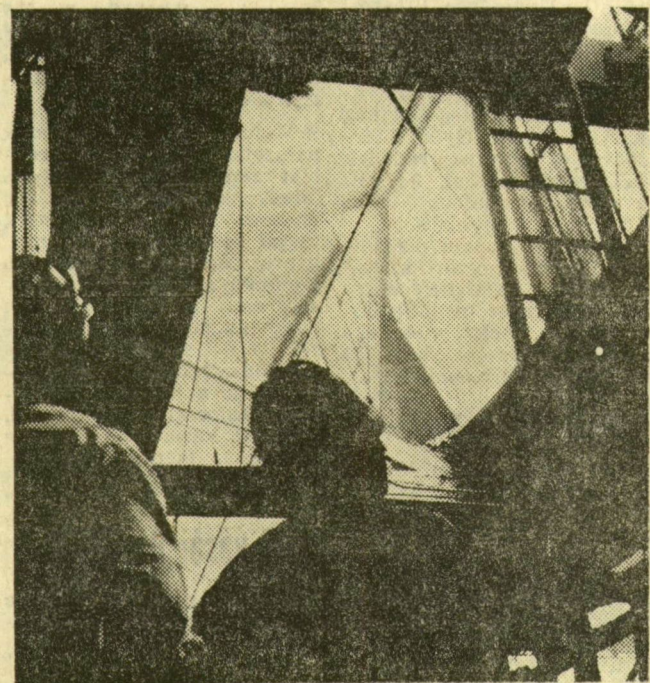
A nagy szövőcsarnokban azonnal leállították a munkát és a gyár vezetői megtették az óvintézkedéseket. Aláúcolták a veszélyes tetőszerkezetet, s egy negyven fős brigád hozzáállt a helyreállításához. A délutáni órákban szakértői bizottság is megvizsgálta a szövőműhely tetőszerkezetét, s megállapította, hogy a nyolcvan esztendő óta megnövekedett szerkezet elavult; az eszék, valamint a belső páralecsapódás következtében a fagerendák elkorhadtak és várható, hogy a tetőrendszer többi része is megrogyhat és lezuhan.

Az újszegedi gyár vezetői már évekkal ezelőtt elkészítették egy új szövőüzem létrehozásának programját, mert nem érdemes ezt az öreg épületet toldozni-foltozni, hiszen sokkal kifzetőbb lenne — bár nagyobb beruházást és állami támogatást igényel ugyan — egy teljesen új szövőüzem felépítése.

A tegnap délutáni és éjszakai műszak is szünetelt az újszegedi szövőüzemben, s ez

idő alatt megpróbálják úgy helyreállítani a rendet és megvalósítani a biztonsági előírásokat, hogy újból meginduljon a termelés. Szerencsés kimenetelű volt a tegnapi üzemi baleset, de ugyanakkor figyelmeztető is, hogy az új beruházások, a gyári felújítások azoknál a vállalatoknál is égetően időszerűek és sürgetőek, amelyek ilyen körülmények között dolgoznak, mint a nyolcvan-száz esztendő újszegedi szövőde. Valószínű, hogy csak egy-két műszak „esik ki” a termelésből, de így is műszakonként tízezer négyzetméter ponyvaszövet hiányzik majd a gyár termeléséből.

lyek ilyen körülmények között dolgoznak, mint a nyolcvan-száz esztendő újszegedi szövőde. Valószínű, hogy csak egy-két műszak „esik ki” a termelésből, de így is műszakonként tízezer négyzetméter ponyvaszövet hiányzik majd a gyár termeléséből.

Somogyi Károlyné felvétele

megkezdődött a lezuhant tetőrész helyreállítása

Mindig akad megbeszélőnivaló

A Victor Hugó utcában csinosan berendezett helyiségek vannak a szegedi-belvárosi I. számú pártbizottságnak. Tagjai s rajtuk kívül a népfőrdő, a nőtanács, az ifjúsági szervezet aktivistái is kellemes órákat szoktak itt eltölteni. Mindig akad megbeszélőnivaló. Akár valamilyen társadalmi munka vagy ünnepség, gyűlés megszervezése, akár egy-egy ház vagy utca közös ügye s nem ritkán egyéni gondok, bajok oldozgatásának, enyhítésének szándéká.

Mert a több mint 200 tagú pártbizottság feladatait nagyrészt olyan ügyek intézése, olyan információk továbbítása képezi, amelyek akkor a legeredményesebbek, ha jól működik együtt a társadalmi szervekkel. A kerületi tanáccsal is szoros a kapcsolat, hiszen a közeli és a távolabbi rendezési, építési, fejlesztési elképzelésekre, a pillanatnyi napi kérdésekre a tanács tud érdemleges feleletet adni. Ezért a pártbizottság vezetősége pártnapokat is szervez, amelyek előadója a városi és a kerületi politikai és állami vezetőket szokta megkérni.

Taggyűléseiken pedig, mint a legutóbbin is, az általános politikai eseményekről, alapszervezetük saját belső dolgaikról cserélik ki véleményüket. Nagy egyetértéssel hallgatták meg a párt Politikai Bizottságának és Központi Bizottságának újképzett határozatait, amelyek a területi pártbizottságok munkáját, a beteg, idős párttagokkal történő bánásmód útjait, a nyugdíjasok új tagdíjvetési kedvezményeit jelölik meg.

Itt ugyanis túlnyomórészt nyugdíjasokból, idős, gyakran betegeskedő emberekből tevődik össze a párttagok. Sokan közülük üzemek, hivatalok, szervezetek vezetői, dolgozói voltak azelőtt. S a közügyek iránti érdeklődés természetesen tovább él bennük. Okos tanácsaikra, javaslataikra, közreműködésükre szükség van a helyükre kerülteknek s nem egy példa mutatja, hogy jól jár, aki segítségüket kéri.

Másrészt az idősebb korúaktól, akiket sokszor otthonukhoz köt a bajuk, nem lehet olyan aktivitást várni,

mint a dolgozókból álló pártbizottság tagjaitól. A Központi Bizottság is mérlegelte ezt a helyzetet, azért határozott úgy, hogy a pártbizottság felmentést adhat a munka alól azoknak, akik egészségi állapotuk miatt kérik. De ebben a belvárosi alapszervezetben már eddig is külön gondot fordítottak a betegeknek. A bizalmi és egy-két párttag rendszeresen meglátogatja, szerény ajánlásokkal megörvendeztetni azokat, akik az otthonhoz vannak kötvé. Kedves szokás ez, mindenki szívesen veszi és örömmel végzi az ilyen feladatot.

A nyugdíjasok tagsági díjának mérséklése több felzárkózásnak is témája volt. Valamennyien azt a figyelmességet méltatták, amely a párt vezető szerveinek nyilvánvalóan meg az idős, s nem egyszer nehéz körülmények között élő párttagok iránt.

A pártbizottság vezetősége jól tudja, hogy az itteni körben napirenden vannak az olyan kérdések, amelyek köz-

vetlenül érintik a párttagságot. Ezért taggyűléseken, más fórumon is sokat tárgyalnak a kereskedelemről, a piacok áruellátásáról, az árak változásáról. Összegyűjtik és továbbítják azokat az észrevételeket, kifogásokat, amelyek a városfejlesztéssel kapcsolatban merülnek fel. Mert sokszor úgy marad a vezetékfektetés során felbontott járda, úttest, elhúzódnak az építkezések s nem őrzik megfelelően az utcákban tartott építési anyagokat. Javaslatok születnek itt a közrend szilárdítására, a közterületek berendezéseinek fokozottabb védelmére.

A látszólag kis ügyek a közösségi atmoszférában összességükben jelentőssé válnak, s a belvárosi I. számú pártbizottság, mint a városban működő többi is, jó szolgálatot tesz, ha tagjainak érdeklődését ébren tartja ezek iránt.

A taggyűlés azt a benyomást keltette, hogy ilyen értelemben az utóbbi időben fellendülés tapasztalható.

Kondorosi János

Az ÁFOR téli álma

Úgy tűnik, az ÁFOR nem veszi észre, hogy Szegeden már régóta jó az idő, a lakásokban nem kell fűteni, s még a fagyosok sem hoztak magukkal hideget, sőt... Az ÁFOR azonban téli álmát alussza, mert a Lenin körúton két töltőállomásán három, illetve most már két útoszlopban változatlanul gázolajat tart. Csapó Béla, az ÁFOR szegedi kirendeltségének vezetője egy kútoszlopot már kiürített benzinnel, a másik két kútoszlopból viszont erőlteti a gázolaj eladását. Naponta 15—20 liter gázolajat vásárolnak csak. A

Dugonics térhez közel eső tartályban mintegy 1300 liter gázolaj vár még eladásra, az Anna-kúti töltőállomásnál is legalább ugyanannyi.

Csapó Béla arról tájékoztató, hogy a gázolajos tartály kiürítésére csak a szolnoki központjuktól kaphatnak engedélyt, vagy megvárják, amíg elliterezgetik a rengeteg fűtőanyagot. Lehetőséges lenne, hogy Szolnokon meg nem úgy sűt a nap, mint Szegeden? A közúti forgalmon ugyan nem ez látszik. A gépjárműekkel a Brüsszeli körúti modernabb töltőállomáson is hosszan kell várakozni a torlódások miatt, ha valaki tankolni akar. A torlódás megszüntetésére ideje volna már beleszólniuk a Lenin körúti töltőállomásoknak is.

L. F.

Ferde-fúrások

A Szeged környéki olajmező telepeinek számottevő része a Tisza és Maros medre, illetve árterülete alatt helyezkedik el. Ezekben a pontokon kockázat nélkül nem lehet fúróberendezéseket felállítani, kutakat kiképezni, ezért a berendezéseket a gátakon kívül helyezik el és speciális műszerekkel, fúróberendezésekkel ferde síkban hatolnak az élő vizek, illetve az árterületek alá. A terv szerint az algódi mezőben mintegy hetven irányított ferdefúrás hajtanak végre.

Szakmai napok

Építőiparunk a műszaki fejlesztésben új útra lépett, a könnyű épületszerkezetek felhasználására. Ehhez nyújtott segítséget a francia építészeti-műszaki napok, amelyekkel kedden nyitottak meg a Technika Házban. A kétnapos magyar-francia szakmai találkozóon több francia tudományos intézet és építőipari nagyvállalat képviselője tart előadást a könnyűszerkezetes építésmódról, amelynek kialakításában Franciaország világviszonylatban is kezdeményező volt.

Dr. GAÁL ENDRE

megbízottainak március 22-i, délelőtti ülése határozatot hozott a Vörös Hadsereg szervezésének azonnali megkezdéséről. Még aznap délután megkezdődött a munkások felfegyverzése, ami a következő napokban is folytatódott. Március 22-én a belső rend biztosítására, a forradalmi szervek védelmére fiatal kommunistákból egy század alakult. Irányítója Andorka Sándor, a propagandaszórály vezetője volt. Az alakulatot „propaganda századnak” nevezték, amely terjesztette a forradalmi nézeteket, emellett keményen fellépett a proletárhatalom ellenségeivel szemben. A propagandaszórály segítséget adott a környékbeli direktóriumok működéséhez. Megbízottakat küldött ki azok munkájának támogatására és ellenőrzésére. Így valósult meg a forradalmi intéző bizottság március 23-i ülésének határozata, amely Szegedet a környékbeli forradalmi átalakulás központjává kívánta tenni.

A direktórium „Szeged város népéhez!” intézett kiáltványában szűkszavúan megjelölt programját a proletárdiktatúra szélesebb távlatú megmutató nyilatkozatot is adott. Ebben elsősorban a dolgozók szociális helyzetének javítására irányuló terveit vázolta fel. Mindenekelőtt a szegedi munkásságot sújtó lakásnyomortást akarta enyhíteni. A direktórium azt vallotta, hogy „... programjának hamarosan megvalósítandó pontjai között első helyen a lakásügy áll”. A lakásügy gyors és erélyes rendezésére bizottság alakult, amely kimondta, hogy senkinek sem lehet háromszobásnál nagyobb lakása. E határozatának megfelelően megkezdte a fölösleges szobák elrekvirálását. A direktórium munkáslakások építését is tervbe vette és felhívást tett közzé, hogy az építetők „... a megkezdett építkezéseket haladéktalanul folytassák”.

A proletárdiktatúra égetően fontos feladata volt a dolgozók ellátása a legfontosabb élelmiszerekkel és közszükségleti cikkekkel, a város élelmiszeri válságának leküzdése. Egyetlen lehetséges mód a burzsoázia fölhalmozott készleteinek igénybevétele és maximált áron a munkásság számára való kiosztása volt. Ezt készítette elő a direktórium március 23-án megjelent forradalmi rendszabály, amellyel zár alá vette az összes élelmiszerkészleteket és közszükségleti cikkeket, megtiltotta a kivétel és statáriális eljárás bevezetésével kíméletlen harcot hirdetett a tömegek nyomorúságának hasznélvezői, az árdrágítók és lánckereskedők ellen!

Az első magyar proletárdiktatúra sokrétű szociálpolitikát valósított meg, amelyben az az elvezérelte, hogy a társadalom legfőbb értéke a dolgozó ember. A természetben dolgozók egészségügyi ellátását, amivel a burzsoáz állam úgyszólván semmit sem törődött, a rendeletek egész sorával igyekezett megjavítani. A szegedi forradalmi egészségügyi bizottság széles körű tervet dolgozott ki a város közegészségügyének megjavítására, amelyben első helyen a tüdőbaj, a nemibetegségek, és a fogbetegségek elleni eredményes harc feltételeit jelölte meg.

A Magyar Tanácsköztársaság a dolgozók szociális szellemű nevelését, a kulturális elmaradottság, a burzsoázia műveltségi monopóliumának megszüntetését is zászlajára írta. A proletárforradalom gyors egymásutánban következő intézkedéseinek nagyrésze arra irányult, hogy a dolgozó nép „részesévé váljon a kultúra és szépség birodalmának”, hogy övé legyen „a művészet és tudás minden gazdagsága”. A szegedi direktórium is ezeknek az elveknek a szellemében kezdte meg a dolgozók szociális tudatának kialakítását, azoknak a feltételeknek a megteremtését, amelyek biztosítják a dolgozók kulturális felemelkedését és kifermálják a jövő művelt nemzedékét.

A kommunisták kezdeményezésére és irányításával 1919. március 22-én megjelent a Szegedi Vörös Újság, majd A Proletár, amelyek a munkásság osztálytudatának fejlesztésében, a proletár internacionális szellemének elmélyítésében, a dolgozók szociális szellemű nevelésében nagy szerepet játszottak. A Szegedi Vörös Újság tudósítása alapján váltak ismertté Szegeden a Tanácsköztársaság kikiáltásának történelmi körülményei, az új állam első akaratnyilvánítása, a „Mindenkizet!” c. kiáltvány.

A forradalmi intéző bizottság tervbe vette a propagandisták hálózatának kiépítését. Ennek előfeltételként megszervezte a propagandaszeminariumot és jelentkezőre szólította fel „... mindazont elvtársakat, akik magukban agitatori képességeket éreznek”. De a dolgozó tömegek céltudatos mozgásba hozásának igen fontos eszköze, az agitátorhálózat a szegedi proletárhatalom rövid fennállása alatt nem épülhetett ki.

Amikor a Forradalmi Kormányzótanács kimondta az egyház és az állam szétválasztását, a szegedi kultúrbirozság javaslatára a direktórium felhívást adott ki, amelyben új ala-

pokra fektette a közoktatást és kimondta, hogy az iskolában nincs többé vallásoktatás.

Ez a kiáltvány („Szeged tanügyi munkásaihoz!”) a szegedi direktórium működésének egyik jelentős dokumentuma. Megtalálhatók benne Tanács-Magyarország iskolapolitikájának legfőbb elvei; az iskolát az igazi, harcos, materialista tudomány csarnokává, a munkásság kulturális felemelkedésének, a szociális társadalom öntudatos építői nevelésének eszközévé akarja tenni. Nem feledkezik meg e kérdés megoldásának egyik legfontosabb feltételéről, a tanítók, tanárok munkájának igazi megbecsüléséről, a szociális társadalom építésében nélkülözhetetlen szellemi munkájuk anyagi feltételeinek biztosításáról sem. Szeged és környékének pedagógusai többségükben felismerték, hogy a proletárdiktatúra biztosítja az igazi tudomány oktatásának lehetőségeit és valóban megbecsüli áldozatos munkájukat. Ezért öszintén állottak a kezdődő kultúrforradalom szolgálatába. (Az ellenforradalom 1919 őszén, 1920-ban és 1921-ben csaknem 100 szegedi és környékbeli pedagógus ellen indított fegyelmi eljárást, mert azok „szívvel-lélekkel csatlakoztak a vörös uralom elveihöz és intézőihöz.”) A kultúrbirozság a szociális szellemű oktatás személyi feltételeit a konzervatív, ellenséges tanterv eltávolításával és helyükre haladó pedagógusok kinevezésével igyekezett biztosítani. Kárpáti Károly állami gimnáziumi igazgató helyébe Lindenschmidt Mihály középiskolai tanárt, Homor István reáliskolai igazgató helyére Bródy Mihály reáliskolai tanárt, János Gyula tanfelügyelő helyére Bite Pál tanítót, a III. kerületi polgári fiúiskolai igazgató, Baranyai Gyula helyére Osztrovszky József tanárt nevezte ki stb.

A proletárhatalom szegedi szerveinek és kultúrpolitikai elgondolásai, a dolgozók világiának felállítására vonatkozó terveit csak kis részben válhattak valóra. Amikor a hatalomra került proletáriátus a kapitalista termelési viszonyok helyébe meg akarta szervezni a szociális termelési viszonyokat, az igazi kulturális és szociális felemelkedés anyagi alapját, a franciák ellenforradalmi fellépése miatt a forradalmi szervek március 26-ról 27-re virradó éjjel kénytelenek voltak elhagyni a várost. A franciák e fellépése, amelyet legközelebbi cikkünkben részletesebben ismertetünk, megszüntette Szegeden a munkáshatalmat.